Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1301/2024
13.11.2025. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Душан Џамић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2654/23 од 30.11.2023. године, у седници одржаној 13.11.2025. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2654/23 од 30.11.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1444/22 од 17.11.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца да се утврди да је био у радном односу код туженог почев од 01.04.2015. године до 04.10.2019. године на пословима "електротехничар-монтер за одржавање трафо-станица СН/НН", Одељење за одржавање трафо-станица СН/НН, Служба за одржавање ЕЕО СН и НН, Сектор за одржавање ЕЕО и ММ, Одсек за техничке услуге ... центар, Технички центар ... у Јавном предузећу „ЕПС“ Београд и да се обавеже тужени да тужиоцу накнади штету због изгубљене зараде за период од априла 2015. године закључно са октобром 2019. године, са каматом, трошкове доласка на рад и одласка са рада, трошкове регреса и исхране на раду за период од априла 2015. године закључно са октобром 2019. године, са каматом, и да тужиоцу накнади штету за неискоришћени годишњи одмор за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019. годину, са каматом, као и да у корист тужиоца уплати доприносе за обавезно социјално осигурање код надлежних фондова на назначене износе као основице и **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка, са каматом, као и захтев за накнаду трошкова поступка по жалби.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој, на име накнаде трошкова целог поступка плати 414.178,53 динара, у року од 8 дана од дана пријема писаног отправка пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1444/22 од 17.11.2022. године, ставом првим изреке, утврђено је да је тужилац био у радном односу код туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд почев од 01.04.2015. године до 04.10.2019. године, на пословима "електротехничар-монтер за одржавање трафо-станица СН/НН", Одељење за одржавање трафо-станица СН/НН. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде штете због изгубљене зараде за период од априла 2015. године закључно са октобром 2019. године исплати појединачне новчане износе са затезном каматом на сваки појединачни износ, као у његовом садржају. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име неисплаћених трошкова за долазак и одлазак са рада, за период од априла 2015. године закључно са октобром 2019. године, исплати појединачне новчане износе са затезном каматом на сваки појединачни износ, као у његовом садржају. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име неисплаћених трошкова за исхрану у току рада за период од априла 2015. године закључно са октобром 2019. године исплати појединачне новчане износе са затезном каматом на сваки појединачни износ, као у његовом садржају. Ставом петим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име неисплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора исплати појединачне новчане износе са затезном каматом на сваки појединачни износ, као у његовом садржају. Ставом шестим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име накнаде штете за неискоришћени годишњи одмор за 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019. годину исплати појединачне износе са затезном каматом, на сваки годишњи износ, као у његовом садржају. Ставом седмим изреке, тужени је обавезан да на износе из става првог до шестог изреке првостепене пресуде, обрачуна и уплати за тужиоца доприносе за обавезно социјално осигурање код надлежних фондова. Ставом осмим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 323.028,00 динара са затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2654/23 од 30.11.2023. године, одбијена је као неоснована жалба туженог, потврђена првостепена пресуда и одбијени захтеви парничних странака за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију на основу члана 403. у вези са чланом 441. ЗПП, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку- ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/2011….10/2023), Врховни суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању следи да је тужилац код туженог у периоду од 01.04.2015. године до 14.10.2019. године обављао привремене и повремене послове по основу више закључених уговора о обављању привремених и повремених послова, те да је Уговором о раду број ...-2019 од 04.10.2019. године засновао радни однос на неодређено време код туженог. Такође је утврђено да је тужилац почев од 01.04.2015. године па до престанка рада код туженог до 04.10.2019. године,

непрекидно, по основу више сукцесивних уговора о обављању привремених и повремених послова, обављао послове који су према опису код туженог систематизовани под називом „КВ електромонтер“, те да је радио исту врсту послова као и запослени на неодређено време код туженог, а који послови су се обављали код туженог у оквиру систематизованих радних места. Послови радног места „КВ електромонтер за одржавање трафо-станице СН/НН" су систематизовани код туженог као трајни и континуирани и тужилац их је обављао у прописаном радном времену, са одређеним делокругом и описом послова, као и запослени код туженог који су распоређени на наведено радно место.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио неоснованим приговор неблаговремености тужбе, имајући у виду да предмет овог спора није поништај појединачног акта послодавца којим је одлучено о правима и обавезама запосленог, већ истицање тужиоца да је са туженим сукцесивно закључивао уговоре о привременим и повременим пословима који су симуловани, а којима се прикрива уговор о раду као дисимуловани, те указивање на ништавост таквих одредби, због чега се у конкретном случају као релевантне имају применити одредбе члана 110. Закона о облигационим односима (ЗОО) у вези члана 66. ЗОО. Такође, првостепени суд је ценио неоснованим и приговор недостатка пасивне легитимације туженог за период од 01.04.2015. године до 31.01.2016. године, јер је тужени оснивач са 100% удела у капиталу у ПД „Електродистрибуција Београд". „Електродистрибуција Београд" је решењем АПР БД 57192/15 од 01.07.2015. године променила пословно име у „Оператор дистрибутивног система ЕПС дистрибуција“ д.о.о. Београд, која је спровођењем статусне промене издвајање уз припајање, као зависно друштво припојена свом матичном правном лицу, овде туженом, која промена је регистрована решењем АПР-а од 04.01.2016. године. У складу са одредбом члана 489. став 1. и 2. Закона о привредним друштвима, Оператор дистрибутивног система „ЕПС дистрибуција“ д.о.о. Београд је део имовине, односно права и обавезе пренео на овде туженог, а део је наставио да постоји као посебно правно лице. У складу са одредбама члана 147-152. Закона о раду, члана 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима и члана 452. став 2. ЗОО, оба правна лица која су учествовала у статусној промени неограничено солидарно одговарају за обавезе. Осим тога, тужени није доставио деобни биланс или било који други акт на основу кога би се могло утврдити да за обавезе према запосленима у спорном периоду одговара искључиво Оператор дистрибутивног система „ЕПС дистрибуција“ д.о.о. Београд. Првостепени суд је такође ценио неоснованим наводе којима се указује да је тужбени захтев тужиоца у супротности са Законом о буџетском систему Републике Србије и Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, имајући у виду да је тужени имао право на могућност за пријем тужиоца у радни однос управо према закону на који се позива, јер тужени као јавно предузеће може да прими у радни однос нова лица (уз сагласност тела Владе РС и уз претходну молбу Комисији Владе РС), а тужени је са тужиоцем закључио Уговор о раду на неодређено време дана 04.10.2019. године. Уговори о привременим и повременим пословима по основу којих је тужилац био радно ангажован код туженог су закључивани сукцесивно, без раскида, ради обављања послова који су систематизовани, што значи да је тужени, као послодавац имао сталну потребу за обављањем тих послова, те стога ови уговори према члану 66. ЗОО представљају симуловане уговоре, јер се њима прикрива уговор о раду као дисимулован уговор, а имајући у виду да је почев од 01.04.2015. године до закључења уговора на неодређено време 04.10.2019. године, тужилац непрекидно код туженог обављао послове КВ

електромонтера за одржавање трафо-станице СН/НН, који послови код туженог нису повремени или привремени, те како се ради о пословима који су код туженог систематизовани, трајни и континуирани, и које је тужилац обављао у прописаном радном времену и са одређеним делокругом и описом послова у складу са распоредом рада, при чему испуњава услове рада прописане Правилником, то је првостепени суд имајући у виду садржај радног ангажовања тужиоца у складу са чланом 32. Закона о раду, утврдио да је исти засновао радни однос на неодређено време даном закључења првог уговора о обављању привремених и повремених послова, односно 01.04.2015. године, при чему је без утицаја то што је тужени мењао називе и описе послова, јер се језичким изменама не може прикривати иста врста послова, а правну природу уговора не одређује његов назив, већ суштина правног односа који је њиме заснован.

И према становишту другостепеног суда, послови радног места "електротехничар – монтер за одржавање трафо-станица СН/НН", на којима је тужилац био радно ангажован по уговорима о обављању привремених и повремених послова, представљају послове систематизоване код туженог послодавца, које је тужилац непрекидно обављао у периоду од 01.04.2015. године до 04.10.2019. године, па ови послови нису ни привремени, ни повремени, већ је потреба за њиховим обављањем била трајна, те како је забрањено вршење права противно циљу због кога је оно установљено (члан 13. ЗОО) уговори о ангажовању тужиоца ван радног односа су ништави, јер су закључени супротно условима под којима је послодавцу допуштено радно ангажовање лица без заснивања радног односа, па је у датој ситуацији и ступањем тужиоца на рад, по истеку рока од 120 радних дана по првом закљученом уговору, наступила фикција о заснивању радног односа на неодређено време (члан 32. став 2. Закона о раду).

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом тужене указује да је закључак нижестепених судова заснован на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 32. став 1. Закона о раду прописано је да се уговор о раду закључује пре ступања запосленог на рад, у писаном облику. Према ставу 2. те одредбе, ако послодавац са запосленим не закључи Уговор о раду у складу са ставом 1. тог члана, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад.

Тужени је јавно предузеће, које по члану 2. став 1. тачка 5. Закона о буџетском систему („Службени гласник Републике Србије“, број 54/09 са каснијим изменама и допунама), спада у кориснике јавних средстава, због чега се у односу на њега примењују и одредбе тог закона. Законом о изменама и допунама тог закона („Службени гласник Републике Србије“, број 108/13) у члану 27е. додат је став 34. којим је прописано да корисници јавних средстава не могу заснивати радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места до 31.12.2015. године, изузев уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење министарства. Одредба члана 27е. став 34. наведеног закона новелирана је више пута тако да је забрана корисника јавних средстава да заснивају радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места постојала све до 31.12.2020. године.

Одредбом члана 105. Закона о буџетском систему прописано је да ако су одредбе других закона, односно прописа у супротности са тим законом, примењују се

одредбе тог закона. Из наведене одредбе произлази да се одредбе Закона о буџетском систему, којима је прописана забрана заснивања радног односа са новим лицима ради попуњавања слободних односно упражњених радних места код корисника јавних средстава, у односу на одредбе Закона о раду налазе у односу посебног према општем закону и да се зато примењује правило да одредбе посебног закона дерогирају одредбе општег закона.

Следствено изложеном, у време када је започело радно ангажовање тужиоца по уговору о привременим и повременим пословима од 01.04.2015. године, одредбе посебног Закона о буџетском систему забрањивале су туженом да заснује радни однос са новим лицима ради попуњавања слободних, односно упражњених радних места, због чега је искључена могућност примене и одредбе члана 32. став 2. Закона о раду, о правној фикцији заснивања радног односа на неодређено време у случају када између запосленог и послодавца није закључен писани уговор о раду пре ступања запосленог на рад. Због тога је погрешан и закључак нижестепених судова да су оспорени уговори о привременим и повременим пословима симуловани (привидни) уговори, који немају дејство међу уговорним странама (члан 66. став 1. Закона о облигационим односима), али да прикривају Уговор о раду који важи јер су испуњени услови за његову правну ваљаност (члан 66. став 2. Закона о облигационим односима), зато што би и уговор о раду био ништав – закључен супротно принудним прописима о забрани запошљавања код корисника јавних средстава, прописаној посебним Законом о буџетском систему.

Није прихватљиво ни становиште нижестепених судова да је тужени, закључењем уговора о привременим и повременим пословима злоупотребио правни институт привремених и повремених послова из члана 197. Закона о раду, са намером да избегне заснивање радног односа са тужиоцем. Потреба туженог за радном снагом и забрана новог запошљавања наметнула је потребу да се проблем недостатка запослених решава кроз рад ван радног односа, у складу са наведеном законском одредбом.

Постојање изузетка од забране новог запошљавања, предвиђено чланом 27е. ставовима 35. – 37. Закона о буџетском систему, по схватању ревизијског суда не утиче на другачију одлуку о изјављеној ревизији. Ово зато што је тражење сагласности за ново запошљавање искључиво право и дискрециона процена послодавца, а не његова законска обавеза. Исто тако и евентуално прибављена сагласност за ново запошљавање за одређени број лица подразумева да је послодавац овлашћен да самостално процењује која ће лица ангажовати, а не ствара субјективно право тужиоца на аутоматски пријем. Послодавац самостално одлучује кога ће и када од лица ангажованих по уговору о привременим и повременим пословима, или на други начин, примити у радни однос, а супротно би представљало задирање у аутономију послодавца.

Из наведених разлога, по становишту ревизијског суда, неоснован је тужбени захтев тужиоца за утврђење да је ступањем на рад засновао радни однос без закљученог уговора о раду, а следствено и захтев за исплату разлике зараде, трошкова превоза, топлог оброка, регреса и накнаду штете због неискоришћених годишњих одмора, са затезном каматом и припадајућим доприносима за обавезно социјално осигурање, јер тужилац није био у радном односу код тужене. Због тога је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено као у првом ставу изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, према опредељеном захтеву припадају трошкови целог поступка, и то: за састав ревизије 49.500,00 динара, према АТ, као и на име судских такси за жалбу од 30.07.2021. године, жалбу од 28.12.2022. године и одлуку другостепеног суда по жалби од 30.07.2021. године по 56.559,51 динар, и на име судске таксе за ревизију и ревизијску одлуку по 97.500,00 динара, према Закону о судским таксама („Службени гласник РС“ бр. 28/94, 53/95...95/18). Трошак ПДВ-а није признат туженој јер није достављен рачун о извршеним адвокатским услугама, сагласно чл. 42. ст. 1 и 2 Закона о порезу на додату вредност.

Тужиоцу не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизију није била нужна радња за одлучивање у ревизијском поступку.

Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић